

DNEVNI PREGLED PRIVREDNIH KRETANJA (UKRAJINSKA KRIZA) – 12. januar 2023. godine

Opšta napomena privrednicima u Srbiji

Zbog političke situacije prouzrokovane ukrajinskom krizom otežano je poslovanje sa Ukrajinom, Rusijom i Belorusijom uz kontinuirano povećanje rizika. Zbog najava reakcija RF na sankcije uvedene od strane SAD, UK i EU situacija na globalnom tržištu je praktično nepredvidiva i očekivanja su **da će u narednom periodu doći do pogoršanja uslova poslovanja.**

Preporuka Privredne komore Srbije svojim članicama je da budu vrlo oprezni u realizaciji poslovnih poduhvata sa ovim zemljama i da se konsultuju sa stručnim službama PKS.

Opšta info stranica PKS povodom ukrajinske krize: <https://pks.rs/strana/ukrajina-info-servis>

Pozivni centar: 0800 808 809 (radnim danima) i 066 875 0 600 i 066 875 1114 (vikendom)

E-mail: kriznistab@pks.rs

NOVO: NBS povećala referentnu kamatnu stopu sa 5,0 na 5,25 odsto

Izvršni odbor NBS je na današnjoj sednici odlučio da poveća referentnu kamatnu stopu za 25 baznih poena odnosno na nivo od 5,25 odsto. U istoj meri povećana je i stopa na depozitne olakšice na 4,25 odsto, kao i stopa na kreditne olakšice na 6,25 odsto, saopštila je centralna banka. Kako je navedeno, NBS donošenjem ovakve odluke nastavlja da pooštrava monetarne uslove i utiče na ograničavanje sekundarnih efekata troškovnih pritisaka na rast cena putem inflacionih očekivanja. Time doprinosi da se inflacija u Srbiji nađe na opadajućoj putanji i vrati u granice dozvoljenog odstupanja od cilja do kraja perioda projekcije, navedneo je u saopštenju. Današnje povećanje referentne kamatne stope predstavlja njeno deseto uzastopno povećanje, počevši od aprila 2022. godine, zaključno s kojim je ona povećana za ukupno 425 baznih poena.

Građevinska industrija

U Privrednoj komori Srbije održan sastanak predstavnika kompanija koje posluju u građevinskom sektoru sa ministrom Ministarstva građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture, i u direktnom razgovoru sa donosiocima državnih politika, izloženi predlozi za poboljšanje stanja i dalji razvoj građevinske industrije, kao i upoznavanje sa problemima sa kojima se susreću u radu.

Početkom nedelje ministar Ministarstva građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture održao je sastanak sa kompanijama koje se bave održavanjem puteva na teritoriji R Srbije. Na sastanku je dogovoreno formiranje radne grupe koja će se baviti formiranjem metodologije za modernizaciju obračuna cena, kao i obračuna razlika u cenama pojedinih pozicija s obzirom na poskupljenja energenata, materijala i radne snage.

Preovladava umereni optimizam vezano za investicioni ciklus sledeće godine, prvenstveno zbog izazova energetske krize, i geopolitičke situacije koja uslovljava da se teže dolazi do uvozne opreme koja nema supSTITUTE na domaćem tržištu.

Vodeće građevinske kompanije su ove godine proširile svoja portfolia novim ugovorima, a otvaranje novih gradilišta bilo bi intenzivnije da nije problema sa nedovoljnom radnom snagom, (pa je podizvođačima nekada teško da ispoštuju rokove).

Fluktuacija cena materijala u nabavci je i dalje velika. Nekih materijala nema u nabavci, ali se pronalju zamenski ili se čeka isporuka i po par meseci.

Snabdevenost i rokovi isporuke

Deo kompanija se snabdela materijalima potrebnim za izgradnju u napred, te ne ističu problem snabdevenosti i rokova isporuke.

Armature ima na tržištu i nema problema u nabavci.

Otežano snabdevanje

Ostali elementi od čelika – cevi, profili idr

Gips i kamena vuna, kojima je i porasla cena i ne garantuju se ugovorene cene.

Bitumen za potrebe niskogradnje

Produženi rokovi nabavke posebno uvoznih materijala i opreme:

- Fasade
- Gume za transportna vozila
- Oprema za klimatizaciju (klime, M komore)
- Termotehnika, toplotne pumpe
- Elektroinstalacije
- Termopaneli

Strani partneri otvaraju pitanje kupljene i plaćene robe i povećanja ugovorenih cena. Takođe rokovi isporuke su produženi.

Cene

Trenutno je tržište mirno i za većinu građevinskih proizvoda nema promena cena.

Opekarski proizvodi (opeka, crep, keramika) - poskupljenje koje proizvođači pravdaju promenom cene gasa. Isto poskupljenje i obrazloženje je i za uvozne proizvode koje nabavljaju direktno iz stranih fabrika

Svi proizvođači i trgovci najavljuju promene u cenama od 01.01.2023 – 3,4,5% u zavisnosti od cene energenata

INICIJATIVE

- inicijativa za odlaganje primene Pravilnika sa spiskom srpskih standarda kojima su preuzeti harmonizovani standardi koji se primenjuju u skladu sa zakonom kojim se uređuju građevinski proizvodi („Sl. glasnik RS“, br. 37/2021). Početak primene je planiran za 01.01.2023.godine. Upućene inicijative:

Kontakt:

<https://pks.rs/udruzenje/udruzenje-za-gradevinarstvo-industriju-gradevinskog-materijala-i-stambenu-industriju>

E-mail: gradjevinarstvo@pks.rs

Transport

U skladu sa Uredbom br. 1728 od 30. septembra 2022, od 10. oktobra 2022. godine, Ruska Federacija uvodi zabranu drumskog transporta za kompanije registrovane u zemljama koje su uvele transportne sankcije protiv ove zemlje. U odluci se navodi da se zabrana odnosi na zemlje članice Evropske unije, Veliku Britaniju, Severnu Irsku, Norvešku i Ukrajinu. Prevoznicima registrovanim u zemljama koje su uvele sankcije Rusiji biće dozvoljen prevoz određene vrste robe koja bi mogla da bude oštećena usled većeg čekanja. Iako ovom merom nisu obuhvaćeni srpski prevoznici,

savetuje se izvoznicima i uvoznicima koji angažuju strane prevoznike da ovu informaciju uzmu u obzir pri isporukama od 10. oktobra 2022. godine.

Pozivajući se na Uredbu broj 1728, Vlada Ruske Federacije je Uredbom br. 2466 od 28. decembra 2022. produžila rok važenja zabrane određenim stranim teretnim vozilima u vlasništvu stranih prevoznika i registrovanih u stranim državama da obavljaju drumski transport na teritoriji Rusije do 30. juna 2023. godine. Zabrana obuhvata sve vrste drumskog transporta: bilateralni, tranzitni i ka/iz trećih zemalja.

Uredba se neće primenjivati u sledećim slučajevima:

1. poštanske pošiljke
2. diplomatska i konzularna pošta
3. humanitarna pomoć
4. roba koja ulazi preko belorusko-ruske granice
5. roba u prikolicama i poluprikolicama registrovanim u stranim državama vučena kamionima registrovanim u Rusiji ili Belorusiji

U Aneksu 1 Uredbe nalazi se i lista robe izuzete od predmetne zabrane, a za robu koja je skinuta sa liste izuzetaka potrebna je procedura zamene/pretovara prikolica.

Uredba br. 2466 od 28. decembra 2022. stupila je na snagu 1. januara 2023. godine, međutim primena ažurirane liste izuzete robe u Aneksu 1 Uredbe počće od 10. januara 2023. godine. Originalni tekst Uredbe br. 2466, od 28. decembra 2022, objavljen je [ovde](#).

Transport robe prema Rusiji i dalje funkcioniše uz sve veći rizik prilikom tretiranja tereta od strane tranzitnih zemalja EU. Za transport robe iz Ruske Federacije u Srbiju, za izradu T1 tranzitnog dokumenta kroz EU, velika većina PL/LT/LV/EST špeditera zahteva kupoprodajne ugovore između RU i SRB uvoznika. Na granici sa PL, u povratnim vožnjama sa ruskom robom u vozilima, sve je neizvesnije otvaranje T1 tranzitnog dokumenta.

Pooštrena je kontrola robe u uvozu u BY/RUS bez obzira da li je EU ili srpskog porekla.

Iako je za sada transport moguć, mogu se očekivati dalje mere EU koje će otežati najpre prevoz robe iz RUS preko EU zemalja, ali i mere Ruske Federacije za koje će zemlje i tržišta odrediti zabranu izvoza proizvoda i sirovina iz RF. Očekuje se novi paket sankcija.

Zabranjen je tranzit, prenos, izvoz, pretovar i svako drugo kretanje robe koja ulazi u EU i koja je namenjena Rusiji, ukoliko je uključena na listu sankcija EU.

Sva roba na navedenoj listi sankcija EU koja je namenjena Rusiji biće predmet procene rizika od strane carinskih organa EU koji mogu odlučiti da li je pošiljka na listi predmetnih sankcija. Ovo će se posledično primenjivati i na eventualne nove sankcije EU usmerene na izvoz robe ka Rusiji.

link na sajt PKS <https://pks.rs/strana/sankcije-eu-usmerene-ka-rusiji>

Stanje na graničnim prelazima:

- Terehovo/Burachki (LV-RU): na ulazu i na izlazu vreme zadržavanja je 106 časova, 950 vozila u koloni
- Grebneva/Ubylinka (LV-RU): na ulazu i na izlazu vreme zadržavanja je 68 časova, 260 vozila u koloni
- Silene/Urbany (LV-BY): na ulazu i na izlazu vreme zadržavanja je 43 časova, 220 vozila u koloni
- Paternieki/Grigorovshčina (LV-BY): na ulazu i na izlazu vreme zadržavanja je 19 časova, 85 vozila u koloni

Svi prelazi RU-BY i RU –FIN su otvoreni i saobraćaj se odvija bez zadržavanja.

Usled podizanja borbene gotovosti i gomilanja vojnih jedinica u pograničnim zonama Belorusije, carina radi usporeno ili sa dužim prekidima što značajno utiče na povećanje gužvi na izlazu iz PL/LT i ulazu kamiona u BY.

Zabranjen je tranzit robe u EU iz UA republika DNR i LNR usled nemogućnosti dokaza o poreklu robe.

Promet roba iz RS ka BY/RU se za sada nesmetano obavlja preko EU odnosno HU i dalje SK, PL, BY i baltičkim republikama za svu robu koja nije obuhvaćena paketima sankcija od 15.03./08.04/02.06/21.07/6.10 i 16.12.

Tranzit ruskim vozilima je dozvoljen kroz EU isključivo za geografski odvojenu Kaliningradsku oblast.

Situacija na terenu se menja svakodnevno i prevoznicima se preporučuje da pažljivo procene rizik prilikom organizovanja transporta ka Rusiji, budu u kontaktu sa Udruženjem za saobraćaj pri PKS i prate na sajtu PKS stanje na graničnim prelazima (izvor info Milšped).

Troškovi transporta zavise od cene nafte, vremenu čekanja na granicama, neizvesnosti u pogledu funkcionisanja graničnih prelaza, kao i poteškoća u angažovanju i ceni vozača.

Za sada železnički transport funkcioniše preko Poljske i Belorusije. Er Srbija sprovodi letove za Rusiju.

Korisni linkovi za praćenje situacije na granicama:

Stanje na graničnim prelazima Rusija, Ukrajina i Belorusija:

<https://pks.rs/strana/sekcija/ukrajina-informacije-o-granicnim-prelazima>

Letonija:

vid.gov.lv/ru/kravas_auto_rindas

Estonija:

estonianborder.eu/yphis/bordersAndWaitingAreas.action

estonianborder.eu/yphis/borderQueueInfo.action

Kontakt: <https://pks.rs/udruzenje/udruzenje-za-saobracaj>

E-mail: saobracaj@pks.rs

Platni promet i finansije

Paketom sankcija EU, usvojenim početkom juna ove godine proširen je spisak banaka isključenih iz SWIFT-a tako da je do tada isključeno 10 banaka: **Sberbanka, Kreditna banka Moskve, Poljoprivredna banka, VTB, Banka Rusija, Banka Otkritije, Novikombanka, Promsvjazbanka, Sovkombanka i VEB.RF.**

Odlukom EU 2022/2478, od 16.decembra, na popis subjekata u vlasništvu ili pod kontrolom ruske države na koje se primenjuje zabrana transakcija dodata je **Ruska banka za regionalni razvoj**, a odlukom 2022/2476 **Dalekoistočna banka.**

Prema informacijama sa tržišta, po proširenju liste banaka isključenih iz **SWIFT-a** nisu zabeležene značajne promene u međunarodnim plaćanjima. Početkom septembra VTB banka je najavila da će omogućiti transfere u kineskoj valuti CNY, čime bi se zaobišao SWIFT. Indijska centralna banka dala je dozvolu bankama HDFC i Canara da otvore ruskim bankama račune u RUP, čime je proširen krug indijskih banaka preko kojih je omogućen lakši platni promet između 2 zemlje. Prethodno je Gasprom banka otvorila račun u UCO banci, dok su Sberbanka i VTB račune otvorili u indijskim bankama u svom vlasništvu.

Evropska komisija je u ponedeljak, 21. novembra, objavila da je Sberbanka u avgustu ove godine podnela tužbu zbog nametnutih restrikcija u njenom poslovanju na teritoriji EU. Sberbanka u Beču je u martu zatvorena u skladu sa odlukom Evropske centralne banke.

Na sajtu ruske centralne banke objavljena je lista odgovora na najčešće postavljena pitanja u vezi procedura za transakcije između rezidenata i nerezidenata iz prijateljskih i neprijateljskih zemalja, a sve u skladu sa ukazima predsednika RF (http://cbr.ru/explan/app_decrees_president_aimed_ensuring_financial_stability/). Rok zabrane objavljivanja finansijskih izveštaja kreditnim institucijama produžen je do 01. januara 2023. godine. Izveštaji se dostavljaju nadzornom organu, koji ih takođe ne objavljuje.

Prema izveštajima domaćih banaka platni promet sa kriznim područjem funkcionise otežano. Transakcije se izvršavaju, ali uz pojačan monitoring korespondentnih banaka, uključujući evaluaciju dokumentacije u pojedinačnim slučajevima, u odnosu na važeće sankcione režime. Generalno, platni promet sa Belorusijom i Rusijom može biti otežan i usporen, uz mogućnost odbijanja pojedinačnih transakcija.

Za sada nisu uočeni značajniji problemi u realizaciji naplate iz ugroženog regiona, uz uslov da su prilivi inicijalno usmereni preko neke od ruskih banaka koje nisu isključene iz SWIFT sistema. Naše banke proveravaju mogućnost realizacije svake transakcije pojedinačno.

Raste zainteresovanost za transakcije u rubljama, koje se još uvek obavljaju u manjem obimu. Podsećamo da sankcije SAD onemogućavaju plaćanje u USD, te su transakcije u ovoj valuti ka regionu značajno otežane, tj skoro zaustavljene, a teškoće se uočavaju i za valutu GBP. Naša Aik banka ad Beograd otvorila je racun u RUB kod Gasprom banke i za sada plaćanje i naplata u rubljama preko ove banke funkcionise bez problema.

Platni promet sa Ukrajinom nema ograničenja u pogledu međunarodnih sankcija, ali su mogući otežani prekogranični transferi u valuti, usled vanrednog stanja i pojačane kontrole platnog bilansa. Plaćanje roba i usluga karticama izdatim u Ukrajini nema ograničenja. Privredna komora Ukrajine svojim privrednicima izdaje potvrde o "višoj sili". Stoga je potreban dodatan oprez pri isporuci robe u Ukrajinu, u smislu mogućnosti naplate izvoza u narednom periodu. Centralna banka Ukrajine je produžila rokove poravnanja za izvozne i uvozne transakcije sa 90 na 120 kalendarskih dana. Odluka ima za cilj da poveća izvoz i uvoz robe od strane ukrajinskih preduzeća usled poremećaja u lancu snabdevanja izazvanih ratom. Ukrajina je objavila konfiskaciju 903 objekata i imovinskih prava koji pripadaju Rusiji (ruskoj državi, ruskim subjektima ili bankama). Po najavi ukrajinskog premijera, Denisa Šmigalja, oduzeta imovina će biti pretvorena u sredstva koja će biti korišćena za odbranu i obnovu Ukrajine.

Imajući u vidu povećanje rizika, sugerišemo izvoznicima da budu oprezni prilikom izvoza većih količina robe. Na rizik naplate treba dodati i praktičnu nemogućnost osiguranja robe u tranzitu pri isporuci robe na tržišta RUS, BLR, UKR. Sve ovo iziskuje dodatni oprez uvoznika i izvoznika i neophodnost konsultacija sa svojom poslovnom bankom pre realizacije transakcija sa partnerima iz kriznog područja.

Kontakt: <https://pks.rs/udruzenje/udruzenje-za-bankarstvo-osiguranje-i-druge-finansijske-institucije>

E-mail: bankarstvo@pks.rs

Energetika

Napomena:

- Trajanje Uredbe o ograničenju visine cena derivata nafte produženo do 31. januara 2023. godine
- Odluka o privremenom smanjenju iznosa akciza na derivate nafte je produžena do 31. januara 2023. godine
- Odluka o privremenom zabrane izvoza Evro dizela EN 590 produžena do 31. januara 2023. godine.
- Odluka o privremenoj zabrani izvoza i iznošenja prirodnog gasa produžena do 31. januara 2023. godine
- Trajanje Uredbe o ograničenju visine cena peleta produženo za 90 dana i važiće do 31. januara 2023. godine.
- Trajanje Odluke o privremenoj zabrani izvoza određenih drvnih sortimenata od bitne važnosti za Republiku Srbiju produženo do 31. januara 2023. godine.
- Trajanje Uredbe o privremenoj meri ograničavanja cene gasa i nadoknadi razlike u ceni prirodnog gasa nabavljenog iz uvoza ili proizvedenog u Republici Srbiji u slučaju poremećaja na tržištu prirodnog gasa sa rokom važenja do 30. aprila 2023. godine.
- Donešena Odluka o privremenom ograničenju izvoza peleta od drveta, kojom je utvrđena kvota za izvoz peleta od drveta u količini od 24.000 tona do 31. januara 2023. godine.

Izazovi u energetici:

Najveći rizici sa kojima će Srbija biti suočena u predstojećem periodu su:

- nivo snabdevanja električnom energijom,

- cene energije i energenata,
- obezbeđenje potrebnih količina prirodnog gasa,
- obezbeđenje sirove nafte i svih derivata nafte,
- obezbeđenje energenata za toplane i
- obezbeđenje ogreva za stanovništvo.

Cene derivata u Srbiji za period od 15 časova 06. januar 2023. do 15 časova 13. januara 2023. godine:

1. EVRO DIZEL, u iznosu 195,00 dinara za jedan litar
2. EVRO DIZEL namenjen registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima, u iznosu od 179,00 dinara i
3. EVRO PREMIJUM BMB 95 u iznosu 164,00 dinara za jedan litar.

Snabdevanje svim vrstama derivata nafte je redovno i stabilno. Na benzinskim stanicama ima svih vrsta motornih goriva i prodaja se odvija bez većih problema.

Zbog povećanja proizvođačkih cena derivata nafte usled rasta cene sirove nafte na svetskom tržištu, Vlada Republike Srbije je produžila rok važenja *Odluka o privremenom smanjenju iznosa akciza na derivate nafte iz člana 9. stav 1. tač. 1), 2) i 3) Zakona o akcizama* do 31. januara 2023. godine. Privremenim smanjenjem akcizne stope obuhvaćeni su sledeći derivati nafte:

Vrsta derivata nafte:	Važeći iznos akcize za period: 01.01.-31.01.2023.
1) olovni benzin (tarifne oznake nomenklature CT: 2710 12 50 00)	55,35 din./lit.
2) bezolovni benzin (tarifne oznake nomenklature CT: 2710 12 41 00, 2710 12 45 00, 2710 12 49 00 i 2710 20 90 11)	52,06 din./lit.
3) gasna ulja (tarifne oznake nomenklature CT: 2710 19 43 00, 2710 19 46 00, 2710 19 47 00, 2710 19 48 00, 2710 20 11 00, 2710 20 16 00 i 2710 20 19 00)	53,53 din./lit.

***Napomena za sektore privrede koji koriste radne mašine:** Uredba o ograničenju cena derivata nafte reguliše cene dva derivata, kao i načine utakanja, tj. propisuje da se ti derivati mogu utakati u pogonske rezervoare prevoznih sredstava i još 60 dodatnih litara goriva u mobilne posude za transport goriva.

Kontakt: <https://pks.rs/udruzenje/udruzenje-za-energetiku-i-energetsko-rudarstvo>

E-mail: energetika@pks.rs

Proizvodnja hrane

❖ Izvoz pšenice iz SAD najniži u poslednjih pedeset godina

Prema prognozama USDA, izvoz pšenice iz Sjedinjenih Država u MOJ 2022/23. mogao bi dostići 21,1 milion tona, što će biti najniža vrednost u poslednjih pedeset godina.

Očekuje se nizak izvoz zbog ograničene domaće ponude i veoma niske tražnje za žitom iz SAD zbog velike konkurencije na svetskom tržištu od jeftinije pšenice drugog porekla, posebno iz Rusije, Kanade i Australije. Tako je trenutna ukupna izvozna prodaja pšenice u SAD najniža za više od 20 godina.

❖ Proizvodnja pšenice u Australiji i žetva pšenice u Argentini

U Australiji bi proizvodnja pšenice ove godine mogla da premaši 40 miliona tona, što je rekord, ali većina je kvaliteta za stočnu hranu.

Prema monitoringu stručnjaka sa Žitne berze Buenos Ajresa, žetva pšenice u Argentini je skoro završena – zaključno sa 4. januarom, ovršeno je 99,5 odsto planiranih površina (5,42 miliona hektara), i dobijeno je 12,3 miliona tona, sa prosečnim prinosom od 2,3 t/ha. Požnjeveni rod je značajno inferioran u odnosu na rezultat prethodne sezone - 22,4 miliona tona uz prinos od 3,4 t/ha.

❖ Trenutno stanje strnih žita i folijarna prihrana useva

Neobično toplo vreme (decembar i prva nedelja januara t.g.) za ovo doba godine ne pogoduje ozimim žitricama. Naime, može biti potencijalna opasnost za rast i razvoj ozimih žitarica. Pšenica je u fazi bokorenja i u ovom trenutku joj je potreban snežni pokrivač koji bi obezbedio vlagu u zemljištu, ali i zaštitu od eventualnih niskih temperatura. Ratari priželjkuju sneg kako bi usevi bili zaštićeni od eventualnog izmrzavanja. Iako ovo nisu idealni uslovi za ozima strna žita i uopšte za sve ozime kulture, ovo je period kada usevi miruju tako da se neće suviše negativno odraziti na useve. Svakako snežni pokrivač bi doprineo akumulaciji zimske vlage. Slična situacija je i kod drugih ozimih žitarica (ječma, ovsa, tritikalea). Na površinama sa nešto gušćim sklopom i nešto bujnijim usevima naročito kada je u pitanju pšenica savet bi bio proređivanje useva.

S obzirom na to da je deficit vlage izražen, najefikasnija mera bi bila folijarna primena, pre svega azotom. Strna žita lako usvajaju azotna hraniva i preko listova, čak i u oblicima koji su im nedostupni preko korenovog sistema. To se, pre svega, odnosi na vodeni rastvor đubriva UREA. Iskustva sa folijarnom primenom hraniva su bogata i poznata našim proizvođačima. Moguće je u jednom navratu primeniti 20-30 kg/ha đubriva UREA, bez štetnih posledica po listove. Đubrivo treba postepeno rastvarati u oko 200 litara vode, uz stalno mešanje i dodavanje tople vode. UREA brzo hladi vodu i zasićuje rastvor, što otežava pripremu. Rastvoreno đubrivo UREA treba ostaviti da prenoči i nakon 24 sata primeniti rastvor. Prihranu treba obaviti u popodnevnim časovima.

❖ Izvoz pšenice i kukuruza tokom ekonomske 2022/2023 godine sa akcentom na decembar 2022. godine

Prema podacima Žita Srbije, a posmatrajući ekonomsku godinu za pšenicu (1. jul 2022 – 30.jun 2023) R. Srbija je od jula pa zaključno sa decembrom 2022. godine **ukupno izvezla 422.306 tone pšenice**, a samo tokom decembra u količini od 53.774t.

Kada je **kukuruz** u pitanju, tokom ekonomske godine (1.oktobar 2022 – 30.septembar 2023) R. Srbija je od oktobra pa zaključno sa **decembrom 2022.godine izvezla kukuruza u količini od 219.261 tonu**, a samo tokom decembra u količini od 54.105 tone.

Najznačajnija tržišta za izvoz kukuruza tokom decembra 2022. godine su Italija – 19.043 t, BiH – 15.346 t, Austrija – 5.794 t, Mađarska – 3.376 t, UMNİK Kosovo – 3.169 t, Makedonija – 1.171 t, dok se pšenica najviše izvozila u Italiju – 20.006 t, Rumunija – 15.230 t, Makedonija – 6.437t, BiH – 5.990t, Kosovo – 3.900 t i Albaniju – 1.819t.

❖ Ponuda, tražnja i cene kukuruza, pšenice i soje na dnevnom nivou

- Ovog jutra ponuda kukuruza je na 32,50 din/kg bez PDV-a. Kukuruz bez analize na aflatoksin traži se po ceni od 32,50 din/kg bez PDV-a.
- Ponuda pšenice, u zavisnosti od parametara kvaliteta i pariteta, je na cenovnom nivou od 35,00 do 36,00 din/kg bez PDV-a. Tražnja je za sada izražena samo za pšenicu sa 12% proteina po ceni od 35,00 din/kg bez PDV-a.
- Nudi se soja sa većim defektima po ceni od 65,50 din/kg bez PDV-a, dok je tražnja izražena za soju, SRPS kvalitet, po ceni od 67,50 din/kg bez PDV-a, uz obračun kvaliteta.

Cena pšenice na berzi u Čikagu 12.januara t.g. iznosi 271,91\$/t, a **cena kukuruza** 258,65\$/t za martovsku isporuku. Cena **soje** iznosi 559,84\$/t za isporuku u martu, a **suncokreta** 556,12\$/t. **Na berzi u Parizu** cena pšenice 11.janura je iznosila 293€/t, a kukuruza 283,75€/t za isporuku u martu. Cena **suncokreta** je iznosila 580€/t, a uljane repice 564,25€/t za februarsku isporuku.

❖ U 2023. godini podsticaji za poljoprivredu po javnim pozivima radi brže isplate subvencija

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede će od ove godine uvesti prijavljivanje za podsticaje po osnovu javnih poziva u cilju skraćivanja postupka obrade zahteva i brže isplate sredstava.

Izmenama u načinu podnošenja zahteva stvoriće se uslovi da se svi predmeti koji se prime u toku godine u istoj godini i isplate.

Umesto neposrednog podnošenja zahteva i prijava za ostvarivanje prava na podsticaje u rokovima propisanim pravilnikom, propisuje se podnošenje zahteva, odnosno prijava po javnim pozivima.

Ovakav način podnošenja zahteva ne donosi suštinske izmene u dobijanju i korišćenju subvencija za same poljoprivredne proizvođače, već unapređuje i ubrzava administrativni proces prijema i obrade zahteva radi maksimalne efikasnosti u isplati sredstava.

Podnošenje zahteva, odnosno prijava po javnim pozivima koje raspisuje Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – Uprava za agrarna plaćanja, biće primenjivano pre svega zbog usklađivanja sa postojećim merama podsticaja iz okvira nacionalnog i međunarodnih programa podsticaja, kojima je već propisano raspisivanje javnih poziva i konkursa.

Više informacija na sledećem linku:

<http://www.minpolj.gov.rs/dodela-podsticaja-po-javnim-pozivima-u-cilju-brze-isplate-sredstava/>

❖ **Robne rezerve nastavile kupovinu merkantilnog kukuruza**

Na osnovu Zaključka Vlade Republike Srbije, Republička direkcija za robne rezerve vršiće kupovinu merkantilnog kukuruza rod 2022. godine do dopune 150.000 tona od fizičkih lica – nosilaca poljoprivrednih gazdinstava, zemljoradničkih zadruga, ovlašćenih skladištara, kao i drugih pravnih lica. Kupovina će se obaviti po uslovima iz obaveštenja od 14. novembra. Prednost za zaključivanje ugovora imaće fizička lica – nosioci poljoprivrednih gazdinstava. Zainteresovani za prijavljivanje, za prodaju merkantilnog kukuruza, mogu popuniti svoju prijavu elektronski, na portalu Direkcije, od 19. do 22. decembra t.g. <https://www.rdr.gov.rs/prijava.asp>.

❖ **Uredba o finansijskoj podršci poljoprivrednim proizvođačima šećerne repe roda 2023. godine**

Vlada Republike Srbije usvojila je Uredbu o finansijskoj podršci poljoprivrednim proizvođačima šećerne repe roda 2023. godine. Pravo na finansijsku podršku imaju pravna lica, preduzetnici i fizička lica – nosioci komercijalnog porodičnog poljoprivrednog gazdinstva koji je proizveo šećernu repu 2023. godine, koji je upisan u Registar poljoprivrednih gazdinstava, nalazi se u aktivnom statusu i ako je celokupan ostvareni prinos šećerne repe na ugovorenim površinama isporučio proizvođačima šećera. **Finansijska podrška za šećernu repu ostvaruje se u iznosu od 35.000 dinara po hektaru prijavljene i zasejane šećerne repe, a najviše do 500 ha za ostvareni prinos od najmanje 50 t/ha plative šećerne repe.** Finansijska podrška ostvaruje se preko proizvođača šećera registrovanog za obavljanje delatnosti proizvodnje šećera. Proizvođač šećera isplatu sredstava vrši srazmerno njihovom učešću u ukupnoj količini šećera proizvedenog iz šećerne repe roda 2023. godine u Republici Srbiji, utvrđenoj od strane poljoprivredne inspekcije. Uprava za agrarna plaćanja raspisuje javnih poziv za ovu finansijsku podršku.

❖ **Otkupna cena suncokreta i Program podrške proizvođačima suncokreta roda 2022. godine**

Vlada Republike Srbije je na sednici održanoj **25. avgusta** donela dve uredbe koje se odnose na ograničenje visine razlike u otkupnoj ceni suncokreta i Programa podrške proizvođačima suncokreta roda 2022. godine.

❖ **Uredba o ograničenju visine razlike u otkupnoj ceni suncokreta**

Uredbom se ograničava razlika u otkupnoj ceni suncokreta roda 2022. godine na **maksimalni iznos od 2,60 dinara sa PDV-om po kilogramu**, pri otkupu suncokreta od primarnih proizvođača, a koji se koristi za dalju prodaju prerađivačima. Ukupno obračunati maksimalni iznos razlike u ceni ne sme se prekoračiti bez obzira na ukupan broj učesnika u prometu koji participiraju u lancu snabdevanja između primarnog proizvođača, odnosno poljoprivrednog gazdinstva i prerađivača suncokreta. Nadzor nad primenom ove uredbe sprovode ministarstvo nadležno za poslove poljoprivrede i ministarstvo nadležno za poslove trgovine. Ova uredba stupa na snagu 26. avgusta 2022. godine i važiće 60 dana.

• **Uredba o utvrđivanju Programa podrške proizvođačima suncokreta roda 2022. godine.**

Osnovni ciljevi Programa su da se u uslovima otežanog poslovanja obezbedi finansijska podrška poljoprivrednim proizvođačima suncokreta roda 2022. godine, a radi očuvanja stabilnosti dohotka proizvođača.

Pravo na finansijsku podršku ima pravno lice, preduzetnik i fizičko lice – nosilac komercijalnog porodičnog poljoprivrednog gazdinstva koji je proizveo suncokret roda 2022. godine koji je upisan u Registar poljoprivrednih gazdinstava i nalazi se u aktivnom statusu.

Finansijska podrška za poljoprivrednog proizvođača utvrđuje se **u iznosu do 7,8 dinara po kilogramu isporučene/prodate količine suncokreta roda 2022. godine** pravnom licu ili preduzetniku koji se bavi otkupom suncokreta, a **najviše za 200 tona**. Iznos se utvrđuje u zavisnosti od visine otkupne cene, tako da otkupna cena uvećana za iznos finansijske podrške ne prelazi iznos od 73 dinara po kilogramu otkupljenog suncokreta. Pravo na finansijsku podršku poljoprivredni proizvođač ostvaruje podnošenjem zahteva u skladu sa javnim pozivom koji raspisuje Uprava, a koji sadrži način i rok podnošenja zahteva, iznos raspoloživih sredstava za raspisani poziv, obrazac zahteva, obaveznu dokumentaciju i druge podatke vezane za taj javni poziv.

Javni poziv objavljuje se na zvaničnoj internet stranici Uprave.

❖ **Uredba o izmeni Uredbe o utvrđivanju Programa podrške proizvođačima suncokreta roda 2022. godine**

Na sednici Vlade R. Srbije **15. decembra** usvojena je Uredba o izmeni Uredbe o utvrđivanju Programa podrške proizvođačima suncokreta roda 2022. godine. U cilju očuvanja stabilnosti dohotka proizvođača obezbeđena su sredstva u iznosu od **4.666.442.000 dinara**, koja će se koristiti za realizaciju Programa finansijske podrške poljoprivrednim proizvođačima ove uljarice za 2022. godinu. Sredstva za sprovođenje ove uredbe obezbeđena su Zakonom o budžetu Republike Srbije za 2022. godinu („Službeni glasnik RS”, br. 110/21 i 125/22).

❖ **Uredba o izmeni Uredbe o utvrđivanju Programa finansijske podrške proizvođačima suncokreta roda 2022.godine**

Na sednici Vlade R.Srbije koja je održana **22. decembra t.g.** usvojena je Uredba o izmeni Uredbe o utvrđivanju Programa finansijske podrške proizvođačima suncokreta roda 2022. godine. U cilju očuvanja stabilnosti dohotka proizvođača obezbeđena su sredstva u iznosu od **2.600.000.000 dinara**, koja će se koristiti za realizaciju Programa finansijske podrške poljoprivrednim proizvođačima ove uljarice za 2022. godinu. Sredstva za sprovođenje ove uredbe obezbeđena su Zakonom o budžetu Republike Srbije za 2022. godinu („Službeni glasnik RS”, br. 110/21 i 125/22).

❖ **Uredbom o ograničenju visine cena osnovnih životnih namirnica („Sl. glasnik RS” br. 133/22) od 1. 12. 2022. godine ograničenje cena važiće do 28. februara 2023. godine**

Uredbom o ograničenju visine cena osnovnih životnih namirnica („Sl. glasnik RS” br 133/22) od 1. 12. 2022. godine ograničena je maksimalna maloprodajna cena jestivog suncokretovog ulja u pakovanju od jednog litra na 219,99 dinara, kao i maksimalna maloprodajna cena brašna i to za: brašno tip T-400 glatko, u pakovanju do pet kilograma, uključujući i pet kilograma u iznosu od 84,7 din/kg; brašno tip T-500 u pakovanju do pet kilograma, uključujući i pet kilograma u iznosu od 78,65 din/kg, dok je maksimalna proizvođačka cena za brašno tip T-400 glatko, u pakovanju do pet kilograma, uključujući i pet kilograma - 70,00 din/kg; brašno tip T-500 u pakovanju do pet kilograma, uključujući i pet kilograma - 65,00 din/kg. Marža obračunata na neto fakturnu cenu brašna umanjena za rabate i popuste od strane dobavljača, iznosi maksimalno 10%.

Propisano je da maksimalna maloprodajna cena belog kristal šećera, u svim pakovanjima, ne sme prelaziti 114,99 dinara po kilogramu, dok maksimalna proizvođačka cena belog kristal šećera, u pakovanjima od jednog kilograma, pet kilograma i deset kilograma, ne sme prelaziti 95,00 dinara po kilogramu, a maksimalna proizvođačka cena belog kristal šećera za sva ostala pakovanja ne sme prelaziti 104,54 dinara po kilogramu.

Uredbom o izmeni i dopuni Uredbe o ograničenju visine cena osnovnih životnih namirnica („Sl. glasnik RS” br. 136/22) od 8. 12. 2022. godine vanfakturna davanja od strane dobavljača za brašno se ne primenjuje.

Produženo važenje Uredbe o obaveznoj proizvodnji i prometu hleba od brašna „ T-500“

Izmenama Uredbe o obaveznoj proizvodnji i prometu hleba od brašna T-500 (Sl. Glasnik RS br. 87/22, 97/22, 111/22) koje su objavljene u „Sl. Glasniku RS”, broj 130/22 od 25. novembra t.g., produženo je važenje Uredbe na šest meseci. Navedenom Uredbom propisana je maksimalna proizvođačka cena hleba od brašna T-500 u iznosu od 45,88 dinara, a maksimalna maloprodajna cena u iznosu od 53,50 dinara. Najviša ukupna stopa marže, obračunata na neto fakturnu cenu hleba umanjenu za rabate i popuste, iznosi maksimalno 6%. Propisan je i da rok plaćanja proizvođaču hleba ne može biti duži od 20 dana od dana prijema računa za isporučeni hleb. Proizvođači hleba obavezni su da proizvedu i stave u promet hleb od brašna „T-500” u količini od najmanje 30% dnevne proizvodnje svih vrsta hleba.

❖ **Bez ograničenja izvoza suncokretovog ulja**

Vlada Republike Srbije donela je 11.avgusta na sednici odluku o ukidanju zabrane izvoza svih vrsta ulja nakon kompletnog uvida u stanje zaliha, ali i rekordnih površina pod zasadam suncokreta.

Nadležne institucije će nastaviti da prate situaciju na tržištu i u skladu sa tim preduzimati adekvatne mere. Prioritet će svakako biti da se u prvom redu zadovolje sve potrebe stanovništva.

Na nivou Grupacije proizvođača biljnih ulja 08. avgusta je Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede upućena inicijativa za izmenu i dopunu Odluke o privremenom ograničenju izvoza osnovnih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda bitnih za stanovništvo na način da se omogući izvoz sirovog i rafinisanog ulja bez ograničenja.

❖ **Stanje u proizvodnji ulja**

Proizvođači jestivog suncokretovog ulja, prema navodima istih imaju dovoljno ulja za domaće tržište.

Uredbom o izmeni uredbe o ograničenju visine cena osnovnih životnih namirnica Vlade RS od 20. oktobra **maksimalna maloprodajna cena jestivog suncokretovog ulja u pakovanju od jednog litra ne sme prelaziti 219,99 dinara i novom Uredbom od 1.12.2022. godine ograničenje cena važiće do 28.02.2022.**

Naši najveći proizvođači ulja fabrike Dijamant i Viktoriaoil su i najveći izvoznici.

Cene sirovog ulja od suncokreta su u padu u EU i kreću se od 1200 do 1300 evra po toni, kao i cena u boci od litar rafinisanog suncokretovog ulja koja se kreće oko 1,6 do 1,7 evra (pad cena usled prodaje ukrajinskog ulja koje se nudi veletrgovcima po ceni od 1,2 do 1,3 evra po litru).

Proizvođači napominju da se razmotri kontrola izvoza suncokreta novog roda, kako ne bi došlo do nedostatka sirovine za domaće proizvođače. Godinama raste izvoz suncokreta, za kojim će sigurno biti značajna tražnja usled

ukrajinske krize kao jednog od najvećih proizvođača suncokreta. Ino kupci bi mogli da ponude višu cenu suncokreta, koja bi mogla da dovede do povećanog izvoza, ali i do uticaja na cenu ulja u narednom periodu.

Kontakt: <https://pks.rs/udruzenje/udruzenje-za-biljnu-proizvodnju-i-prehrambenu-industriju>

E-mail: biljna.prehrambena@pks.rs

Sektor mesa, mleka

- Vlada Republike Srbije donela je **Uredbu o izmeni i dopunama Uredbe o ograničenju visine cena osnovnih životnih namirnica**, kojom se briše član 10. dosadašnje Uredbe ("Službeni glasnik RS", broj 133 od 1. decembra 2022.) u kome je navedeno da se „Za vreme važenja ove uredbe vanfaktorna davanja od strane dobavljača ne primenjuju.”

Navedenom Uredbom propisano je da:

- Maksimalna maloprodajna cena za svinjski but bez kostiju ne sme prelaziti **750,20** dinara po kilogramu, a maksimalna proizvođačka cena ne sme prelaziti **620,00** dinara po kilogramu.
- Maksimalna maloprodajna cena za svinjsku plečku bez kostiju ne sme prelaziti **738,10** dinara po kilogramu, a maksimalna proizvođačka cena ne sme prelaziti **610,00** dinara po kilogramu.
- Maksimalna maloprodajna cena za svinjski vrat sa kostima ne sme prelaziti **689,70** dinara po kilogramu, a maksimalna proizvođačka cena ne sme prelaziti **570,00** dinara po kilogramu.
- Maksimalna maloprodajna cena za svinjsku slabinu sa kostima ne sme prelaziti **659,45** dinara po kilogramu, a maksimalna proizvođačka cena ne sme prelaziti **545,00** dinara po kilogramu.
- Marža obračunata na neto fakturu cenu navedenih kategorija svežeg svinjskog mesa umanjena za rabate i popuste od strane dobavljača, iznosi maksimalno **10%**.
- Ukupna stopa marže navedenih kategorija svinjskog mesa, originalno upakovanog i deklarisanog od strane proizvođača svinjskog mesa, ne sme biti veća od **8%**.
- Maksimalna maloprodajna cena svežeg pilećeg trupa ne sme prelaziti **319,00** dinara po kilogramu.
- Maksimalna proizvođačka cena svežeg pilećeg trupa ne sme prelaziti **276,19** dinara po kilogramu.
- Marža obračunata na neto fakturu cenu svežeg pilećeg trupa, umanjena za rabate i popuste od strane dobavljača, iznosi maksimalno **5%**.

Uredba se primenjuje do **28. februara 2023.** godine.

U cilju omogućavanja redovnog snabdevanja stanovništva mlekom i proizvodima od mleka i sprečavanja kritične nestašice ovih proizvoda, odnosno ublažavanja posledica nestašice nastale usled povećanog izvoza i potrebe stanovništva za povećanim snabdevanjem prouzrokovanim krizom na svetskom tržištu, Vlada Republike Srbije je produžila važenje **Odluke o privremenoj zabrani izvoza mleka i proizvoda od mleka.**

Zabrana izvoza uvedena je za mleko iz tar. oznaka 0401 10 90 00, 0401 20 19 00, 0401 20 99 00, 0401 40 90 00 i 0401 50 19 00 Carinske tarife i maslac u ambalaži neto – mase preko 1 kg iz tar. oznaka 0405 10 19 00, 0405 10 30 00, 0405 10 50 00 i 0405 10 90 00 Carinske tarife.

Izuzetno, privremena zabrana izvoza proizvoda obuhvaćenih ovom Odlukom, ne odnosi se na robu koja se izvozi u Republiku Severnu Makedoniju i Republiku Albaniju.

Ograničenja se ne odnose se na izvoz robe za koju je od strane carinskog organa prihvaćena izvozna deklaracija pre stupanja na snagu ove odluke.

Odluka se primenjuje do **31. januara 2023.** godine.

o Sektor mesa

Zbog produblivanja **problema u primeni Uredbe o ograničenju visine cena osnovnih životnih namirnica ("Sl.glasnik RS" br 84/2022) u delu koji se odnosi na svinjsko meso - but, plečka, vrat i slabina** (prva Uredba doneta je 15.novembra 2021 i odnosila se na svinjski but, aktuelna važi do **28. februara 2023.** godine – ukupno trajanje mere je duže od zakonskog roka od 6. meseci), **predlog predstavnika sektora mesa Udruženja za stočarstvo i preradu**

stočarskih proizvoda je da treba izuzeti ove proizvode iz aktuelne Uredbe, odnosno potrebno je obezbediti formiranje proizvođačkih cena navedenih proizvoda na osnovu cene tovljenika, čija je cena žive mere ustanovljena na paritetu - 8.kg kukuruza, što odgovara 1kg žive mere svinje.

Ministarstvu trgovine, turizma i telekomunikacija upućena je inicijativa - Problemi u primeni Uredbe o ograničenju visine cena osnovnih životnih namirnica - u delu koji se odnosi na svinjsko meso (but, plećka, vrat i slabina), 31.avgusta 2022. Imajuću u vidu sve izmene Uredbe o ograničenju visine cena osnovnih životnih namirnica, ograničenje cena, koje traju od novembra 2021. i koje se odnose na navedene kategorije svinjskog mesa, (posebno traje ograničenje za svinjski but) dodatno je opteretilo položaj privrednih subjekata koji se bave uzgojem svinja, ali i klaničnu industriju, te se dovodi u pitanje ekonomska opravdanost ove proizvodnje i likvidnost domaće klanične industrije. **Predlog članica USPSP je brisanje člana 8.Uredbe.**

Prema podacima Uprave carina za nedelju od 02.01. do 08.01.2023. vrednost ukupnog uvoza mesnih prerađevina iznosila je 901.438 EUR što je za 36,4% manje nego u nedelji pre (od 26.12. do 01.01.2023.)

Od toga,

- vrednost proizvoda (Tar.br. 0210) - **meso i ostali klanični proizvodi sušeni ili dimljeni** iznosila je 452.472 EUR (povećanje od 8,4% u odnosu na prethodnu nedelju);
- vrednost (Tar.br. 1601) - **kobasice i slični proizvodi od mesa i ostalih klaničnih proizvoda** iznosila je 138.535 EUR (smanjenje od 72,3% u odnosu na prethodnu nedelju);
- vrednost (Tar.br. 1602) - **ostali pripremljeni ili konzervisani proizvodi od mesa i ostalih klaničnih proizvoda** iznosila je 310.430 EUR (smanjenje od 37,9% u odnosu na prethodnu nedelju);

U istom periodu od 02.01. do 08.01.2023. u odnosu na prethodnu nedelju (od 26.12. do 01.01.2023.) za 50,2% je manja ukupna vrednost izvoza mesnih prerađevina i iznosila je 295.281 EUR.

○ Sektor mleka

Ministarstvo poljoprivrede šumarstva i vodoprivrede usvojilo je izmenu Pravilnika o maksimalnim koncentracijama određenih kontaminanata u hrani u delu koji se odnosi na maksimalno dozvoljenu koncentraciju Aflatoksina u mleku, na način da se primena Pravilnika koji navodi maksimalnu količinu od 0,050 µg/kg **odlaže za period od 1. decembra 2023. godine.**

Na osnovu procene članica Grupacije mlekarske industrije – proizvođača i prerađivača mleka u avgustu 2022 u odnosu na isti period 2021, pri otkupu sirovog mleka primećuje se smanjenje količina od oko 17%.

Stanje u sektoru proizvodnje mleka postaje neizdrživo, povećavaju se gubici zbog niske otkupne cene sirovog mleka i poskupljenja hrane za životinje. Nadalje, muzna grla se rasprodaju, zbog čega je došlo do pada proizvodnje, a stim u vezi je u septembru došlo do očekivane nestašice sirovog mleka na domaćem tržištu (izvor članice Sekcije za govedarstvo - uzgajivači muznih grla).

Otežane uslove proizvođača mleka dodatno je opteretila suša, kabasta hraniva nisu odgovarajućeg kvaliteta zbog nedostatka zrna - u silažnoj masi dominira stabljika. Procenjuje se da je mesečni trošak za ishranu na pr. 100 muznih krava oko 3. miliona dinara, a za mleko se dobija 2 miliona din. Problem sa niskom otkupnom cenom sirovog mleka traje već 2.-3. godine, zbog čega farmeri smanjuju broj muznih grla i odustaju od ove proizvodnje. Od septembra t.g. cena sirovog mleka se kreće u rasponima od **35,00 do 70,00 dinara** po litri, zavisno od mlekare.

Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku (mesečna istraživanja u poljoprivredi – izveštaji mlekara) proizvodnja konzumnog mleka u junu o.g. u odnosu na maj beleži pad od oko 10%, dok je smanjenje ovog proizvoda u odnosu na ostvarenu proizvodnju u januaru 2022 smanjena za oko 3,4%.

Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku o ekonomskim kretanjima u stočarstvu, broj grla goveda manji je u maju t.g. u odnosu na maj 2021.za oko 8,8%.

Od ukupne količine industrijski proizvedene hrane za životinje u 2021. godini (na godišnjem nivou - oko 1,4 miliona tona) koju prati Odsek za statistiku industrije Republičkog zavoda za statistiku, procenjuje se da oko 22% hrane je hrana za goveda.

Proizvodnja hrane za goveda (oko 22% industrijske proizvodnje) i trend učešća u ishrani datih kategorija goveda, dati su u Tabeli:

	2018	2019	2020	2021
Telad	0,71%	0,68%	0,67%	0,65%
Junad				
Junad, 3m do 1god				
Junad, preko 1god				
Krave	68,39%	65,68%	65,68%	64,28%
Steone junice	16,37%	17,92%	17,86%	15,31%
Goveda u tovu	14,53%	15,72%	15,77%	14,78%

Izvor: interna analiza USPSP na osnovu zvaničnih podataka o broju životinja i industrijske proizvodnje hrane za životinje koje prati RZS

Stanje

- na **dan 4. mart 2022.** na produktivnoj berzi Novi Sad, bez PDVa, ponderisane cene bez PDV-a, iznosile su za
 - kukuruz - 32,18 din/kg
 - pšenica – 33,95 din/kg
 - soja - 76,00 din/kg
 - suncokretova sačma - 31,20 din/kg
- na dan 4. novembar 2022. na produktivnoj berzi Novi Sad, bez PDVa, ponderisane cene bez PDV-a, iznosile su za
 - kukuruz – 35,80 din/kg
 - pšenica – 40,00 din/kg
 - soja - 79,00 din/kg
 - suncokretova sačma – 36,00 din/kg

Analizom cena hrane za krave, izvedenu na osnovu prosečnih receptura u Srbiji za izabranu kategoriju, procenjuje se da je povećanje cena osnovnih sirovina po kg hrane za krave, **u periodu od 4. marta do 4. novembra t.g. uvećalo troškove ishrane za:**

- **Krave muzare** - Potpuna smeša za krave muzare **za oko 10,95%** (prosečan utrošak ove hrane za dnevne potrebe muzne krave sa proizvodnjom od oko 25l mleka/danu je od 8 - 9kg)

NAPOMENE:

Navedene cene su samo cene hrane za izabranu kategoriju domaćih životinja – muzne krave. Na njih se dodaju sva dodatna opterećenja (ostali troškovi proizvodnje - silaža, senaža, premiksi i ostale komponente, energenti i prateći materijali, ambalaže i sl., stopa PDV-a, i trgovačke marže od 5%-10%), koje ulaze u cene proizvoda (mleko) u maloprodaji.

○ Sektor živinarstva

Zbog izuzetno teške situacije u oblasti živinarstva - proizvodnja jaja, privredni subjekti razmatraju mogućnosti da se još jednom odloži primena Pravilnika koji nalaže uvođenje kavezne opreme po EU standardima (obogaćeni kavez), čiji je početak primene najkasnije do 31.12.2023. godine, a zbog velikih investicionih ulaganja.

○ AKTUELNE CENE U STOČARSTVU (izvor RZS)

Proizvođačke cene stočnih proizvoda u oktobru 2022. godine, u odnosu na oktobar 2021. godine povećane su za 80%, u odnosu na septembar 2022 povećanje iznosi 16,5%. Takođe, aktuelne cene u oktobru 2022. u odnosu na prosečne cene iz 2021. povećane su za 84,5%. Posmatrano na mesečnom nivou, povećanje oktobarskih cena stočnih proizvoda (oktobar 2022) u odnosu na cene iz decembra 2021. godine iznosi 70%.

Proizvođačke cene stoke i živine u oktobru 2022. godine, u odnosu na oktobar 2021. godine povećane su za 36,1%, dok su u odnosu na septembar 2022 u oktobru niže za 0,9%.

Aktuelne cene u oktobru 2022 u odnosu na prosečne cene iz 2021. godine više su za 44,6%. Posmatrano na mesečnom nivou, povećanje oktobarskih cena stočarstva (oktobar 2022) u odnosu na cene iz decembra 2021. iznosi 30,3%.

Cene hrane za životinje u III kvartalu 2022. godine, u odnosu na isti kvartal 2021. godine, povećane su za 11,7%. Dalje, u III kvartalu 2022. godine, u odnosu na II kvartal 2022. godine, u proseku su smanjene za 6,2%, dok su u III kvartalu 2022. cene hrane za životinje u odnosu na prosečne cene 2021. godine više za 14,2%.

Cene meda

U 2022.godini maloprodajna cena meda dostiže 10 do 17 evra/kg dok je 2021. prosečna cena meda u maloprodaji iznosila 7,4 evra/kg. Otkupna cena bagremovog meda u 2021. godini iznosila je 7 evra dok je u 2022. cena u padu i iznosi 4,3 eura/kg. Tržište meda je poremećeno, posebno zabrinjava smanjenje izvoza meda za 23% u odnosu na isti period prošle godine.

○ VREDNOST PRODAJE I OTKUPA POJEDINIH PROIZVODA STOČARSTVA (*izvor RZS*)

U trećem tromesečju 2022, u odnosu na isti period prethodne godine, izražena u tekućim cenama, vrednost prodaje i otkupa stoke veća je za 9,5%, dok je za prvih devet meseci 2022, u poređenju sa istim periodom 2021. godine veća za 17,2%. U stalnim cenama vrednost prodaje i otkupa za prvih devet meseci je manja za 9%. Od toga promet junadi (*u količinama*) u trećem tromesečju je manji za 25,4%, dok je za prvih devet meseci manji za 13%. Promet tovnih svinja (*u količinama*) u trećem tromesečju je manji za 35,3%, a za prvih devet meseci 23,5%.

Vrednost prodaje i otkupa mleka u trećem tromesečju t.g. u odnosu na isti period prethodne godine, izražena u tekućim cenama je veća za 40,1%, dok je za prvih devet meseci veća za 19,4%. Vrednost prometa mlečnih proizvoda u trećem tromesečju u izražena u tekućim cenama manja je za 6,7%, a za prvih šest meseci je veća za 10,4%. Posmatrano u količinama, promet kravljeg mleka u trećem tromesečju t.g. je manji za 8%, dok je za prvih devet meseci manji za 9,6%.

- Prema poslednjem izveštaju Eurostata – oktobar t.g., u okviru zemalja članica EU ukupno je proizvedeno/predato kravljeg mleka u količini 11.702 hiljada tona što je za 1,6% više u odnosu na isti period 2021. godine. Od početka godine (period januar-oktobar) predato je 122.150 hiljada tona kravljeg mleka što je za 0,2% manje u odnosu na isti period prethodne godine.

U oktobru t.g. organsko mleko je isporučeno u ukupnoj količini od 448,3 hiljada tona što je u odnosu na isti period prethodne godine više za 7,2%. U odnosu na ostale zemlje članice EU proizvodnja organskog mleka procentualno je najzastupljenija u Austriji i to sa 19,1% (oktobar) učešća u ukupnoj količini predatog sirovog mleka te zemlje.

U istom mesecu, od mlečnih proizvoda – sirevi su proizvedeni u količini od 749 hiljada tona, što je za 1,1% manje u odnosu na septembar t.g., dok je od početka godine (period januar-oktobar) proizvedeno ukupno 7.643 hiljada tona što je za 0,9% manje u odnosu na isti period prethodne godine.

Prema podacima zvanične statistike EU, prosečna cena sirovog mleka u novembru u odnosu na oktobar 2022. godine porasla je za 1,1% i iznosi 57,23 EUR-a/100kg.

- Informacija sa tržišta EU https://agriculture.ec.europa.eu/farming/animal-products/pork_en - EU je drugi najveći svetski proizvođač svinjskog mesa posle Kine i najveći izvoznik svinjskog mesa i proizvoda od svinjskog mesa. Glavni proizvođači u EU su Nemačka, Španija i Francuska i između njih one predstavljaju polovinu ukupne proizvodnje EU. EU izvozi oko 13% svoje ukupne proizvodnje. **Svinjetina je obuhvaćena zajedničkom organizacijom tržišta i nikada nije bila predmet povezanih plaćanja ili proizvodnih kvota.** Samo u veoma ograničenim slučajevima su šeme privatnog skladištenja korišćene za stabilizaciju tržišta svinja u vreme krize.

U okviru međunarodnih i bilateralnih trgovinskih sporazuma, EU upravlja sistemom uvoznih kvota specifičnim po zemljama.

Kontakt: <https://pks.rs/udruzenje/udruzenje-za-stocarstvo-i-proizvodnju-stocarskih-proizvoda>

E-mail: stocarstvo@pks.rs

Šumarstvo i drvnoprerađivačka industrija

Na sednici Vlade Republike Srbije, 04. avgusta 2022. godine, („Službeni glasnik RS“, od 04. avgusta 2022. godine), a koju je donela Vlada RS, pod brojem 05, broj 335-6263/2022, usvojene su četiri odluke od bitne važnosti za šumarski i drvnoprerađivački sektor Republike Srbije:

ODLUKA o privremenom ograničenju izvoza određenih drvnih sortimenata od bitne važnosti za Republiku Srbiju (ograničeno vreme trajanja odluke - 6 meseci)

Na predlog komisije (koju obrazuje ministar nadležan za poslove šumarstva u čijem sastavu je po predstavnik ministarstava nadležnih za poslove šumarstva, privrede i spoljne trgovine, kao i Privredne komore Srbije), a na osnovu podnetih zahteva, na mesečnom nivou, nadležno ministarstvo izdavaće dozvole o količinama koje mogu da se izvezu uz dozvolu ministarstva nadležnog za poslove šumarstva.

Dozvola za izvoz izdaje se na period od 2 (dva) meseca. Ministarstvo nadležno za poslove šumarstva vodi evidenciju o izdatim dozvolama.

Nosilac dozvole dužan je da, najkasnije sedam dana po isteku dozvole obavesti komisiju o realizaciji dozvole i vrati nerealizovani deo u novu raspodelu (preraspodelu). Zahtev za dozvolu podnosi se ministarstvu nadležnom za poslove šumarstva do 15. u mesecu za tekući mesec za ukupnu količinu drvnih sortimenata planiranih za izvoz.

ODLUKA o privremenoj zabrani izvoza određenih drvnih sortimenata od bitne važnosti za Republiku Srbiju primenjuje se do 31. januara 2023.godine - Odlukom o izmeni Odluke o privremenoj zabrani izvoza određenih drvnih sortimenata od bitne važnosti za Republiku Srbiju od 31.10.2022.

UREDBA o ograničenju visine cena peleta (uvedena mera važi 90 dana od dana stupanja na snagu)

Član 3. - Maksimalna maloprodajna cena peleta iz člana 2. ove uredbe ne sme prelaziti 38.000 dinara po toni u svim pakovanjima. Na maksimalnu maloprodajnu cenu peleta nije dozvoljeno obračunavati druge naknade ili troškove koji nisu propisani ovom uredbom ili drugim posebnim propisima

Dana 31. oktobra 2022. godine doneta je Uredba o izmeni Uredbe o ograničenju visine cene peleta u kojoj se reči „90 dana“ zamenjuje rečima „180 dana“. Ova Uredba stupa na snagu od narednog dana od dana objavljivanja u Službenom glasniku Republike Srbije.

ODLUKA o Cenovniku osnovnih proizvoda šumarstva – drvnih sortimenata

ODLUKA o privremenom ograničenju izvoza peleta od drveta

Na osnovu člana 19. stav 4. Zakona o spoljnotrgovinskom poslovanju („Službeni glasnik RS“, br. 36/09, 36/11 – dr. zakon, 88/11 i 89/15 – dr. zakon) i člana 43. stav 1. Zakona o Vladi („Službeni glasnik RS“, br. 55/05, 71/05 – ispravka, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – US, 72/12, 7/14 – US, 44/14 i 30/18 – dr. zakon),

Ovom odlukom utvrđuje se kvota za izvoz peleta od drveta iz tarifne oznake 4401 31 00 00 Carinske tarife, u količini od 24.000 tona, kao i bliži uslovi za raspodelu kvote do 31. januara 2023. godine.

Izvoz peleta iz tačke 1. ove odluke vrši se na osnovu dozvole koju izdaje ministarstvo nadležno za poslove spoljne trgovine, na osnovu podnetog zahteva proizvođača, odnosno privrednog društva ili drugog pravnog lica.

O zahtevu iz tačke 2. ove odluke odlučuje Komisija za izdavanje dozvola za izvoz peleta koju obrazuje ministar nadležan za poslove spoljne trgovine od predstavnika Ministarstva, ministarstva nadležnog za poslove energetike, ministarstva nadležnog za poslove finansija i uprave nadležne za poslove carina u ministarstvu nadležnom za poslove finansija.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”, a važi do 31. januara 2023. godine.

ODLUKA o izmeni Odluke o privremenoj zabrani izvoza određenih drvnih sortimenata od bitne važnosti za Republiku Srbiju

Na osnovu člana 19. stav 4. Zakona o spoljnotrgovinskom poslovanju („Službeni glasnik RS”, br. 36/09, 36/11 – dr. zakon, 88/11 i 89/15 – dr. zakon) i člana 43. stav 1. Zakona o Vladi („Službeni glasnik RS”, br. 55/05, 71/05 – ispravka, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – US, 72/12, 7/14 – US, 44/14 i 30/18 – dr. zakon),

U Odluci o privremenoj zabrani izvoza određenih drvnih sortimenata od bitne važnosti za Republiku Srbiju („Službeni glasnik RS”, br. 87/22, 99/22 i 121/22), u tački 1. stav 2. reči: „4401 22 10 00 – Iverje i slične čestice: Nečetinarsko: od eukaliptusa (*Eucalyptus* spp.)” i reči: „4401 31 00 00 – Piljevina, otpaci i ostaci od drveta, anglomerisani u oblice, brikete, pelete ili slične oblike: Pelete od drveta”, brišu se.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

Kontakt: <https://pks.rs/udruzenje/udruzenje-za-sumarstvo-preradu-drveta-industriju-namestaja-i-papira>
E-mail: sumarstvo@pks.rs

Hemijska industrija

Odlukom o uslovima i načinu za smanjenje carinskih dažbina na određenu robu, odnosno za izuzimanje određene robe od plaćanja carinskih dažbina u 2023. prihvaćeni su predlozi Grupacije proizvođača mineralnih đubriva PKS da carinska stopa bude 0% za sledeće tarifne oznake: 2814 10 00 00; 3102 10 10 00; 3102 30 90 90; 3102 40 10 00. Navedena Odluka je u primeni od 01. januara 2023. godine i za razliku od prethodna dva puta, u delu tarifnih oznaka koja se odnose na mineralna đubriva važenje Odluke nije ograničeno na vremenski period od 6 meseci.

Gumarska industrija određene sirovine dominantno uvozi iz Rusije i Belorusije, kao što su industrijska čađ, kaučuk i kord. S obzirom da multinacionalne kompanije koje posluju u Srbiji imaju određene standarde za dobavljače (iako za sve sirovine, postoji preko 10 alternativnih zemalja iz kojih je moguć uvoz), pitanje je da li dobavljači mogu da ispune uslove.

Proizvodnja veštačkog đubriva, kalijum hlorida, 81,1% uvoza iz Rusije, a 18,9% iz Belorusije do sada nije uvezen sa drugih tržišta, ali alternativna tržišta mogu biti Kanada, Kina, Izrael i Jordan, pitanje je količina i cena. Urea i azotna đubriva se uvoze iz Ruske Federacije, a alternativna tržišta su Hrvatska, Libija, Rumunija, Turkmenistan, Azerbejdžan, Austrija, Mađarska, Nemačka, Ujedinjeni Arapski Emirati, Turska, Holandija, Slovačka.

Đubriva u Srbiji kao i sirovina za njegovu proizvodnju ima dovoljno za period predstojeće setve. U Srbiji trenutno ima 160.000 tona uree, a godišnja potrošnja je 250.000 tona. Kada postoji puno alternativnih tržišta cena je slična. Bezvodni amonijak se u značajnim količinama uvozi iz Ruske Federacije, ali postoje alternativna tržišta.

Rusija je ublažila ograničenja za izvoz mineralnih đubriva. Postojeće izvozne kvote za ruske proizvođače mineralnih đubriva privremeno su povećane za skoro 700 hiljada tona. Kvota za izvoz azotnih đubriva povećana je za 231.000 tona i sada iznosi oko 5,7 miliona tona. Visina izvozne kvote za složena đubriva povećana je za 466 000 tona i iznosi oko 5,6 miliona tona.

Na Produktnoj berzi, zabeležena je i veća ponuda đubriva. Krajem godine, trgovalo se ureom, ruskom i egipatskom, u cenovnom rasponu od 85,62 do 86,59 din/kg bez PDV-a, na paritetu franko utovareno. Urea, isporučena kupcu, prometovana je po ceni od 86,13 din/kg bez PDV-a. Ponder cena iznosi 86,39 din/kg bez PDV-a (95,03 din/kg sa PDV-om). U odnosu na poslednju nedelju u 2021. godini, kada je ugovor za ureu zaključen po ceni od 116,39 din/kg bez PDV-a, trenutna cena je niža za 25,8%. An je trgovan po jedinstvenoj ceni od 84,93 din/kg bez PDV-a.

Cena polipropilena u odnosu na pre mesec dana manja je za 1,5 %, a u odnosu na prošlu nedelju cena je manja za 0,39 i na današnji dan cena polipropilena je 1138 \$/t. Cena polietilena u odnosu na pre mesec dana manja je za 1,43 %, a u odnosu na prošlu nedelju cena je manja za 0,72 %, tako da se polietilen na današnji dan kupuje po ceni od oko 1187 \$/t. Podaci su preuzeti sa Bloomberg Terminala.

Kontakt: <https://pks.rs/udruzenje/udruzenje-za-hemijsku-gumarsku-industriju-i-industriju-nemetala>

E-mail: hemija@pks.rs

Metalska i elektro industrija

Evropska komisija usvojila je novu Uredbu (broj 2022/434) kojom je izvršena preraspodela kvota za uvoz čelika u EU koje su do sad bile namenjene Rusiji i Belorusiji. **Ovom uredbom Srbiji su povećane kvote za izvoz u EU pojedinih vrsti čelika.** Konkretno, povećana je specifična kvota za kategoriju 1, dok su za kategorije 3A, 3B, 7, 12, 13, 16, 19, 21, 24, 25B, 26, 27 i 28 povećane rezidualne kvote koje Srbija može da koristi. Ova uredba EK doneta je nakon odluke o zabrani uvoza čelika iz Rusije i Belorusije na tržište Evropske Unije. Tekst uredbe se nalazi na linkovima

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R0434&from=EN>

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R0434&from=EN>

NAPOMENA PKS: Kompanije iz sektora metalske i elektro industrije imaju problema u funkcionisanju. Problemi sa sirovinama (čelični limovi, cevi, profili) se i dalje usložnjavaju. Dok je do skoro jedan od glavnih problema predstavljao povremeni nedostatak repromaterijala na tržištu, sad je težište prebačeno na dalji rast cena koji postaje alarmantan: cene se menjaju na dnevnom nivou, ponude traju od par sati do najviše jedan dan i traži se avansno plaćanje (čak i do 100%), dok je rok isporuke produžen.

Sve ovo, uz povećanje cena transporta, utiče na krajnju cenu proizvoda u meri koja direktno ugrožava realizaciju ugovorenih poslova kompanija u oblasti metaloprerađivačke/mašinogradnje. Povremene nestašice sirovina dodatno izazivaju neizvesnost kod proizvođača i nemogućnost planiranja daljih poslova.

Kontakt: <https://pks.rs/udruzenje/udruzenje-za-metalnu-elektro-industriju-rudnike-metalna-i-metalurgiju>

E-mail: metalska@pks.rs

Sankcije EU prema Rusiji i Belorusiji

Savet EU potvrdio šesti paket sankcija ka Rusiji i Belorusiji.

Evropski savet je postigao politički dogovor Savet EU formalno je potvrdio šesti paket sankcija Rusiji koji sadrži embargo na uvoz i nafte. Savet EU je odlučio da sankcioniše i dodatne pojedince i entitete kao što su vodeće poslovne ličnosti i članovi njihovih porodica i zvaničnika Kremolja, kao i kompanije u oblasti odbrane i finansijske organizacije.

Novi paket sankcija obuhvata:

- zabrani kupovinu, uvoz ili transfer sirove nafte i određenih naftnih derivata iz Rusije u EU. Postepeno uvođenje zabrane trajaće od 6 meseci za sirovu naftu do 8 meseci za ostale rafinisane naftne derivate. Privremeni izuzetak je predviđen za uvoz sirove nafte naftovodom u one zemlje članice EU koje zbog svoje geografske situacije imaju specifičnu zavisnost od ruskih snabdevanja i nemaju alternativne održive opcije. Nakon isteka tranzicionog perioda od 6 meseci, operaterima iz EU će biti zabranjeno da osiguravaju i finansiraju transport nafte, posebno pomorskim rutama, u treće zemlje. Ovakva odluka će otežati Rusiji da nastavi izvoz sirove nafte i naftnih derivata u ostatak sveta, jer su operateri iz EU važni pružaoci takvih usluga. Bugarska i Hrvatska će imati privremene derogacije u vezi sa uvozom ruske morske sirove nafte, odnosno vakumskog gasnog ulja;
- proširi postojeću zabranu pružanja specijalizovanih usluga za razmenu finansijskih poruka (SWIFT) na tri dodatne ruske banke – najveću rusku banku Sberbank, Kreditnu banku Moskve (Credit Bank of Moscow) i Rusku poljoprivrednu banku (Rušian Agricultural Bank), kao i Belorusku banku za razvoj i rekonstrukciju (Belarusian Bank for Development and Reconstruction);

- obustavi aktivnosti emitovanja u EU još tri ruske državne medijske kuće: Rošiya RTR/RTR Planeta, Rošiya 24/Ruša 24 i TV Centre International. U skladu sa Poveljom o osnovnim pravima EU, ove mere neće sprečiti te medije i njihovo osoblje da obavljaju druge aktivnosti u EU osim emitovanja, npr. istraživanja i intervjuje;
- proširi listu lica i entiteta na koje se odnose ograničenja izvoza robe i tehnologije dvostruke namene. Ovakvo proširenje liste uključuje i ruske i beloruske entitete. EU će proširiti i listu dobara i tehnologija koje mogu doprineti tehnološkom unapređenju odbrambenog i bezbednosnog sektora Rusije. Ovo će uključivati 80 hemikalija koje se mogu koristiti za proizvodnju hemijskog oružja;
- zabrani pružanje usluga računovodstva, odnosa s javnošću i konsultantskih usluga, kao i usluga u oblaku Rusiji.

Odluka na linku:

<https://www.consilium.europa.eu/en/preš/preš-releases/2022/06/03/rušia-s-aggrešion-against-ukraine-eu-adopts-sixth-package-of-sanctions/>

Više informacija o usvojenom paketu sankcija i na sledećem linku: https://ec.europa.eu/commission/prešcorner/detail/en/ip_22_2802

Očekuje se objava uredbi u Službenom listu EU.

Praktično uputstvo na engleskom jeziku o ograničenjima za izvoz roba u skladu sa Sankcijama EU usmerenim ka Rusiji koji obuhvata uredbe 833/2014 i 2022/328 se može pronaći na sledećem linku.

https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2022/marc/tradoc_160079.pdf

Napomena: Uputstvo EU ne obuhvata treće i četvrte pakete mera EU ka Rusiji koji su uvojene nakon 28.02.2022.

Uredbom EU 2022/428 iz četvrtog paketa restriktivnih mera EU ka Rusiji uvedena je zabrana EU kompanijama da obavljaju transakcije sa ruskim državnim kompanijama iz Aneksa XIX ove uredbe. Zabrana se ne primenjuje na postojeće ugovore između EU kompanija i ovih ruskih entiteta zaključene pre 16. marta 2022. godine, a koji će biti realizovani najkasnije do 15. maja 2022. godine. Uredbom je predviđeno i da su dozvoljene transakcije ukoliko je u pitanju uvoz pojedinih roba u EU, kao što su ugalj, nafta, prirodni gas, titanijum, aluminijum, bakar, nikl, paladijum i rude gvožđa.

EU kompanijama nije dozvoljeno i poslovanje sa subjektima u trećim državama koji su u većinskom vlasništvu sankcionisanih ruskih kompanija, a na ovom spisku je sankcionisanih kompanija nalazi se **Gasprom Neft u čijem je vlasništvu većinski paket akcija Naftne industrije Srbije a. d. (56,15 odsto akcija).**

Zbog toga u toku su razgovori državnih institucija Srbije sa predstavnicima Evropske komisije kako bi bilo poznato da li se i u kom obimu ove sankcije odnose i na kompaniju NIS a.d.

Na osnovu konsultacija sa nadležnim službama Evropske komisije o uticaju sankcija EU usmerenih ka Rusiji na srpski izvoz i tranzit srpske robe kroz EU, obavešteni smo sledeće:

- Zabranjen je tranzit, prenos, izvoz, pretovar i svako drugo kretanje robe koja ulazi u EU i koja je namenjena Rusiji, ukoliko je uključena na listu sankcija EU (članovi 2,2a, 3b i 3c Uredbe Saveta EU 833/2014 i 2022/328).
- Sva roba na navedenoj listi sankcija EU koja je namenjena Rusiji biće predmet procene rizika od strane carinskih organa EU, koji mogu odlučiti da li je pošiljka na listi predmetnih sankcija.

Robe obuhvaćene listom sankcija EU usmerenim ka Rusiji podrazumevaju robe dvostruke namene i tehnologije i pružanje srodnih usluga, kao i ograničenja u izvozu određenih dobara i usluga koje bi mogle doprineti unapređenju ruskog sektora odbrane i bezbednosti. Ovo se takođe odnosi i na robu za pomorske navigacije i radio-komunikacionu tehnologiju Rusije.

Ograničenja se uvode na prodaju, snabdevanje, transfer ili izvoz u Rusiju specifičnih dobara i tehnologija za upotrebu u preradi nafte, kao i zabranu izvoza robe i tehnologija koje se koriste u vazduhoplovstvu i svemirskoj industriji.

Detaljan spisak roba koje se nalaze na listi sankcija EU usmerenih ka Rusiji se mogu naći u aneksima (COUNCIL REGULATION (EU) No 833/2014 (Aneks II) i COUNCIL REGULATION (EU) 2022/328 (Aneksi VI, IX i X), kao i u Uredbi Saveta (COUNCIL REGULATION (EU) 2022/394)

Najave novih sankcija EU prema Rusiji

Konsultacije o petom paketu sankcija prema Rusiji i Belorusiji počele su u ponedeljak. Na nivou EU debata se vodi o mogućnostima sankcija usmerenim na zaustavljanje dalje trgovine sa Rusijom, preko luka i kopna, kao i modalitetima sankcija i njenom uticaju na trgovinu energentima iz Rusije. Očekuje se i dalje proširenje daljih sankcija usmerenim ka kompanijama i entitetima iz Rusije.

Savet EU je dao zeleno svetlo EK da se, u ime EU, pridruži plurilateralnoj izjavi koja će biti objavljena u kontekstu Svetske trgovinske organizacije (STO).

EU će zajedno sa drugim članicama STO izraziti spremnost da preduzme sve radnje koje smatraju neophodnim za zaštitu bezbednosnih interesa. Ovo može uključivati različite aktivnosti u smislu podrške Ukrajini ili suspendovanje koncesija i drugih **obaveza prema Ruskoj Federaciji, kao što je suspenzija tretmana najpovlašćenije nacije za robe i usluge.** EU smatra da proces pristupanja Belorusije STO treba da bude suspendovan.

21.03.2022.

Paskal Donohju, predsednik Evrogrupe, uputio je pismo Šarlu Mišelu, predsedniku Saveta EU o pregledu ekonomske situacije i fiskalne politike evrozona u svetlu krize u Ukrajini.

Pored isticanja otpornosti evrozona na pandemiju COVID-19, u pismu se navodi i činjenica da kriza u Ukrajini utiče kako na smanjenje zamaha rasta tako i na pogoršanje inflatornih pritisaka, naročito u pogledu energetskog snabdevanja i cena, te će ministri finansija tražiti načine da zaštite osetljive grupe od ovih uticaja.

Evrogrupa je naglasila da podseća na važnost snažne koordinacije fiskalne politike u evrozoni kako bi se izborila sa povećanim rizicima i neizvesnostima.

Izveštaj daje i pregled napretka, koji je postigla Evrogrupa u ključnim pitanjima relevantnim za Ekonomsku monetarnu uniju (Economic Monetary Union), uključujući:

- okvir ekonomskog upravljanja
- bankarsku uniju
- digitalni evro

Pismo je dostupno na sledećem linku:

<https://www.consilium.europa.eu/media/54923/peg-letter-to-pec-marć2022-signed.pdf>

Donete Uredbe Saveta EU o sankcijama prema Rusiji

15.03.2022. Uredba Saveta (COUNCIL REGULATION (EU) 2022/428) Uredba reguliše dodatne zabrane i to:

- Zabrana uvoza čelika iz Rusije. U pitanju su proizvodi koji potpadaju pod zaštitne mere EU, sistem kvota (s obzirom da je ovom Uredbom Rusija skinuta sa sistema kvota za uvoz čelika i proizvoda od čelika EU, najavljeno je da će se predhodno utvđene kvote za Rusiji biti raspodeljene trećim zemljama). Detaljan spisak ove robe sa carinskim tarifnim brojevima dat je u Aneksu VII – Lista proizvoda od gvožđa i čelika iz Člana 3G Uredbe);
- Uvedena je zabrana izvoza iz EU u Rusiju luksuznih roba. Nalazi se u Aneksu XVIII ove Uredbe.

- Nove sankcije pojedinim ruskim državljanima i pojedinim državnim kompanijama u sektorima avijacije, vojske, energetike, brodogradnje i mašinogradnje.
- Zabrana EU kompanijama da obavljaju transakcije sa ruskim državnim kompanijama iz Aneksa XIX ove uredbe na kojoj se nalazi i Gazprom Neft.

09.03.2022. - Uredba Saveta EU (COUNCIL REGULATION (EU) 2022/394) Na osnovu ove odluke zabranjena je:

- Prodaja, snabdevanje, transfer ili izvoz, direktno ili indirektno, robe i tehnologije za pomorsku plovidbu bilo kom fizičkom ili pravnom licu, entitetu ili telu u Rusiji, za upotrebu u Rusiji ili za korišćenje na brodu, koji plovi pod ruskom zastavom.

- Proširena je i lista pravnih lica, entiteta i tela na koje se primenjuju restrikcije u vezi sa investicionim uslugama, prenosivim hartijama od vrednosti, instrumentima tržišta novca i kreditima.

02.03.2022. - Uredba Saveta EU (COUNCIL REGULATION (EU) 2022/345) u vezi sa daljim restriktivnim merama u pogledu pružanja specijalizovanih usluga za razmenu finansijskih poruka - SWIFT. Savet je odlučio da zabrani: Korišćenje SWIFT sistema sledećim ruskim bankama: Banci Otkritie, Novikombank, Promsvyazbank, Rošiya Bank, Sovcombank, VNESHECONOMBANK (VEB) i VTB BANK.

Ova zabrana se odnosi na svako pravno lice, entitet ili telo osnovano u Rusiji čija su vlasnička prava direktno ili indirektno u vlasništvu više od 50% od strane gore pomenute banke; investiranje, učestvovanje ili drugi vid doprinosa u budućim projektima koje sufinansira Ruski fond za direktna ulaganja (Rušian Direct Investment Fund); prodaju, snabdevanje, prenos ili izvoz novčanica denominiranih u evrima u Rusiju ili bilo kom fizičkom ili pravnom licu, entitetu ili telu u Rusiji, uključujući Vladu i Centralnu banku Rusije, ili za upotrebu u Rusiji.

Istog dana usvojena je i **Uredba Saveta EU (COUNCIL REGULATION (EU) 2022/350)** u vezi sa uvođenjem daljih restriktivnih mera za hitnu obustavu radiodifuznih aktivnosti ruskih medija u EU, ili usmerenih na EU.

28.02.2022. – Uredba Saveta EU (COUNCIL REGULATION (EU) 2022/328) Uredbom se uvode dodatna ograničenja na izvoz robe dvostruke namene i tehnologije i pružanje srodnih usluga, kao i ograničenja u izvozu određenih dobara i usluga koje bi mogle doprineti unapređenju ruskog sektora odbrane i bezbednosti.

Takođe, ograničenja se uvode na prodaju, snabdevanje, transfer ili izvoz u Rusiju specifičnih dobara i tehnologija za upotrebu u preradi nafte, kao i zabranu izvoza robe i tehnologija koje se koriste u vazduhoplovstvu i svemirskoj industriji.

Ova Uredba predstavlja proširenje trgovinskih i finansijskih sankcija ka Rusiji, koje su uvedene 2014. godine **Uredbom Saveta EU (COUNCIL REGULATION (EU) No 833/2014)**. Spisak roba za koje primenjuju restrikcije za izvoz robe iz EU u Rusiju se mogu naći u aneksima uredbi 833/2014 (Aneksi II) i 2022/328 (Aneksi VI, IX i X).

28.02.2022. – Uredba Saveta EU (COUNCIL REGULATION (EU) 2022/334) - Uredbom su uvedene dalje restriktivne mere koje zabranjuju ruskim avio-prevoznicima, svim avionima registrovanim u Rusiji i svim avionima koji nisu registrovani u Rusiji, a koji su u vlasništvu ili pod zakupom, ili na drugi način pod kontrolom bilo kojeg ruskog fizičkog ili pravnog lica, entiteta ili tela da sleću, uzleću ili preleću teritoriju Unije. Takođe zabranjuju se bilo kakve transakcije sa Centralnom bankom Rusije.

23.02.2022. – Uredba Saveta EU (COUNCIL REGULATION (EU) 2022/263) u vezi sa restrikcijom trgovine ka i iz oblasti Donjecka i Luganska, kojom je zabranjen uvoz robe i izvoz određene robe i tehnologija iz tih područja, ograničena su ulaganja u određenim privrednim sektorima i zabranjeno pružanja turističkih usluga. Spisak roba na koje se primenjuju sankcije se nalazi u Aneksu II ove uredbe. Slične mere se primenjuju od 2014. godine za robu poreklom sa Krima.

(šira informacija na linku <https://pks.rs/strana/sankcije-eu-usmerene-ka-rusiji>)

U Rusiji je uvedena privremena zabrana izvoza žitarica u zemlje Evroazijske ekonomske zajednice (EAEZ), kao i izvoza belog šećera i sirovog šećera od šećerne trske u treće zemlje. Privremena zabrana uvedena je u periodu od 15. marta do 30. juna 2022. godine, uključujući izvoz žitarica van teritorije Ruske Federacije, i to: pšenica i napolica (carinska grupa 1001); raž (carinska grupa 1002 TN Fed EAEU); ječam (carinska grupa 1003); kukuruz (carinska grupa 1005). Odluka omogućava niz izuzetaka za izvoz žitarica (humanitarna pomoć, tranzit, zalihe, itd.). Odluka stupa na snagu 15. marta 2022. godine.

Privremena zabrana izvoza iz Ruske Federacije, uključujući države članice EAEZ u periodu od 15. marta do 31. avgusta 2022. godine, važi za beli šećer (carinska grupa 1701 99 100) i sirovi šećer od šećerne trske (s carinska grupa 1701 13 i 1701 14). Odluka je usvojena sa ciljem zaštite domaćeg tržišta hrane u uslovima spoljnih ograničenja.

Ministarstvo finansija RF je objavilo da će izvozna carina na rusku naftu od 1. aprila porasti za 2,9 USD i iznosiće 61,2 USD po toni. Prema informacijama Ministarstva, prosečna cena ruske nafte Urals za period od 15. februara 2022. do 14. marta 2022. godine iznosila je 95,59 dolara po barelu, odnosno 697,8 dolara po toni. Takođe, od 1. aprila, carina na svetle naftne derivate i ulja će porasti do 18,3 USD sa 17,4 USD po toni, za tamne - do 61,2 USD sa 58,3 USD. Izvozna carina za TNG će biti 89 USD, carina za čiste frakcije LPG -80,1 USD. Izvozna carina za koks će biti 3,9\$ po toni. Trenutno izvozna carina na naftu iznosi 58,3 dolara po toni. **Mineralna goriva, mineralna ulja i proizvodi njihove destilacije, bitumenozne materije – Srbija je iz Rusije uvezla u nivou od oko 850 miliona USD u 2021, A sirovu naftu u bitumenozne minerale u iznosu od 330 mln USD. Carina za izvoz suncokretovog ulja iz Ruske Federacije od aprila će porasti do 313 dolara po toni.**

Carina za izvoz suncokretovog ulja iz Rusije od 1. aprila će porasti sa 260,1 USD po toni u martu o.g. do 313 USD, istaklo je Ministarstvo poljoprivrede RF. U februaru carina je iznosila 251,4 , u januaru - 280,8 USD, u decembru 2021 - 276,7 USD, u novembru - 194,5 USD, u oktobru - 227,2 USD, u septembru - 169,9 USD po toni. Slobodno formiranje carine za izvoz suncokretovog ulja uvedeno je od 1. septembra 2021. godine. Mehanizam "suncokretovog bafera" biće na snazi do 31. avgusta 2022.godine. **Srbija je iz Rusije u 2021. godini uvezla 1.181 tonu suncokretovog ulja vrednosno oko milion i 700 hiljada USD (u 2020. 13,2 hiljada tona (oko 12,4 mln USD)).**

Force Majeure

U vezi sa saopštenjem Trgovinsko industrijske komore Ukrajine

<https://uci.org.ua/en/preš-center/učinevs/protsedura-zasvidčennia-fors-mazhornikh-obstavin-z-28-02-2022>

na sajtu Privredne komore Srbije objavljeno je <https://pks.rs/vesti/odlaganje-obaveza-zbog-dejstva-vise-sile-5900>

Navedeno podrazumeva sledeće: Prvi korak podrazumeva da ona strana kod koje je nastupila viša sila obavesti drugu stranu o nemogućnosti izvršenja svojih obaveza. Takođe, da bi se razumno odložili rokovi za ispunjenje obaveza, ona strana kod koje je nastupila viša sila, može poslati saopštenje preuzeto sa sajta Trgovinsko industrijske komore Ukrajine, kao zvaničnu potvrdu nadležnog organa u Ukrajini, dovoljno da se sporazumno reši kršenje uslova ugovora.

Nakon ovih okolnosti, ukoliko je potrebno, lice koje je prekršilo svoje obaveze u periodu više sile ima pravo da podnese zahtev za izdavanje odgovarajućeg uverenja u skladu sa procedurom utvrđenom Pravilnikom za svaku obavezu posebno.

Viša sila je prirodni događaj ili ljudska radnja koja se nije mogla predvideti ili sprečiti, a usled kojih je nastupila šteta, s tim da se ljudska radnja nije mogla pripisati u krivicu lica na koje bi inače padala odgovornost. Dejstvo više sile se smatra za slučaj koji oslobađa od odgovornosti za izvršavanje svih ili nekih ugovorenih obaveza i za naknadu štete za delimično ili potpuno neizvršenje ugovorenih obaveza – onu ugovornu stranu kod koje je nastupio slučaj više sile, ili obe ugovorne strane, kada je kod obe ugovorne strane nastupio slučaj više sile, a izvršenje obaveza koje je onemogućeno zbog dejstva više sile odlaže se za vreme njenog trajanja.

UVERENJE O VIŠOJ SILI – Force Majeure Certificate je dokument koji služi da se objektivnim razlozima, privremeno ili trajno, obesnaži obaveza proistekla iz ugovornog odnosa.

BERZANSKA ROBA	JEDINICA MERE	POSLEDNJA CENA	Promena			
			1D	5D	1M	YTD
Nafta WTI (bbl.)	USD/barel	77,7	▲0,34	▲5,43	▲6,15	▼3,23
Nafta BRENT (bbl.)	USD/barel	83,0	▲0,37	▲5,45	▲6,40	▼3,41
Prirodni gas (Btu.)	USD/MMBtu	3,8	▲2,32	▲0,97	▼42,98	▼16,07
Čelik (MT)	CNY/MT	4.414,3	▲0,18	▲0,59	▲4,58	▲1,04
Aluminijum (MT)	USD/tona	2.510,0	▲1,89	▲10,74	▲1,19	▲5,55
Bakar (MT)	USD/tona	9.124,5	▲2,38	▲10,57	▲6,81	▲8,99
Zlato (ounce)	USD/ounce	1.881,6	▲0,31	▲2,66	▲5,62	▲3,16
Srebro (ounce)	USD/ounce	23,7	▲1,18	▲1,93	▲1,64	▼1,10
Kukuruz (bu.)	USD/buš el	657,8	▲0,27	▲0,77	▲2,57	▼3,06
Pšenica (bu.)	USD/buš el	739,5	▼0,07	▼0,97	▲0,89	▼6,63
Sojina sačma (bu.)	USD/buš el	1.503,5	▲0,70	▲2,23	▲2,59	▼1,35
Šećer (lb.)	USD/funta	19,6	▼0,41	▲1,19	▲0,98	▼2,35
Suncokret seme (MT)	ZAR/tona	11.800,0	▲2,61	▲9,36	▲6,47	▲4,42
Ref. kamatna stopa (RUS)	%	7,5	0,00	0,00	0,00	▼11,76
Ref. kamatna stopa (UKR)	%	25,0	0,00	0,00	0,00	▲177,80
IMOEX Index (RUS)		2.183,7	▼0,15	▲1,25	▲0,49	▲1,37
PFTS Index (UKR)		514,1	0,00	▼0,98	▼0,98	▼0,98
EUR/UAH		39,5	▲0,07	▼2,03	▼1,51	▲0,03
USD/UAH		36,8	0,00	▲0,09	▲0,45	▲0,45
UAH/RUB		18,4	▲1,97	▲7,08	▼7,67	▲9,19
EUR/RUB		72,8	▲2,02	▲4,80	▼9,04	▲8,79

Izvor: Bloomberg

Napomena: Usd - dolar cent; MMBtu - milion britanskih termalnih jedinica; ZAR - južnoafrički rand; CNY - kineski juan; IMOEX Index - Moscow Stock Exchange Index; PFTF Index - Kiev Stock Exchange Index; UAH - ukrajinska grivna; RUB - ruska rublja.